

TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK  
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,  
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK

Nemzetközi földrajzi konferencia  
Beregszász, 2020. március 26–27.

Tanulmánykötet

1. kötet

СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ  
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,  
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ

Міжнародна наукова географічна конференція  
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 1

HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES  
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,  
TENDENCIES AND TRENDS

International Geographical Conference  
Berehove, March 26–27, 2020

Selected papers

Volume 1

II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

**TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK  
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,  
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK**

Nemzetközi földrajzi konferencia  
Beregszász, 2020. március 26–27.

**Tanulmánykötet**

1. kötet



„RIK-U” Kft.

Ungvár

2020

**УДК (ЕТО): 911.3(4-11)(4-191.2)**  
**T– 32**

A kétkötetes kiadvány a Beregszászban, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán 2020. március 26–27-re tervezett, de a koronavírus-járvány miatt bevezetett karantén következtében elhalasztott *Társadalomföldrajzi folyamatok Kelet-Közép-Európában: problémák, tendenciák, irányzatok* című nemzetközi földrajzi konferenciára beküldött előadások anyagát tartalmazza.

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Részlege és Földtudományi és Turizmus Tanszéke közreműködésével.

Szerkesztőbizottság: *Berghauer Sándor, Dávid Lóránt Dénes, Dnyisztrjanszkij Miroszlav, Fodor Gyula, Gergely Livia, Gönczy Sándor, Izsák Tibor, Mocá Andrij, Molnár D. István, Molnár József, Nagy Tibor, Oláh Natália, Papp Géza, Sass Enikő, Sesuka Halina, Tóth Attila, Vince Tímea, Virván Olga*

Műszaki szerkesztés: *Dobos Sándor*

Tördelés: *Dobos Sándor, Orbán Melinda, Tótin Viktória*

Korrektúra: *Kordonec Oleksandr, Pusztai-Tárczy Beatrix, Sin Edina, Vrabely Tamás*

Borítóterv: *Molnár D. István*

ETO-besorolás: *a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára*

A kiadásért felelnek: *Orosz Ildikó, Dobos Sándor*

A kötetben található tanulmányokat  
a nemzetközi földrajzi konferencia Tudományos Tanácsa lektorálta.

A közölt tanulmányok tartalmáért a szerzők a felelősek.

A kiadvány tartalmát az „Unicheck”  
online plágium-ellenőrző program segítségével ellenőriztük.



**A konferenciát és a kiadvány megjelenését  
Magyarország kormánya, továbbá a Nemzetstratégiai Kutatóintézet támogatta:**



Kiadó és nyomdai munkák: „RIK-U” Kft.  
88 000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: [print@rik.com.ua](mailto:print@rik.com.ua)  
Felelős vezető: Sztanyisevszkij Jevgen

ISBN 978-617-7868-12-4  
ISBN 978-617-7868-13-1 (T. 1)

© A szerzők, 2020  
© A szerkesztőbizottság, 2020  
© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2020

ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. Ф. РАКОЦІ ІІ

**СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ  
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,  
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ**

Міжнародна наукова географічна конференція  
Берегове, 26–27 березня 2020 року

**Збірник наукових робіт**

Том 1



ТОВ «РІК-У»

Ужгород

2020

УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)  
Т– 32

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції *Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями*, яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

Підготовлено Видавничим відділом спільно з кафедрою географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ

Редакційна колегія: *Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

Технічне редагування: *Олександр Добош*

Верстка: *Вікторія Товтін, Мелінда Орбан, Олександр Добош*

Коректура: *Беатрікс Пустой-Гарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врabelь*

Обкладинка: *Стефан Молнар Д.*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр “Опацої Черє Янош” при ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ*

Відповідальні за випуск: *Ільдико Орос, Олександр Добош*

Матеріали видання рецензовані Науковою радою міжнародної наукової географічної конференції.

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Матеріали збірника були перевірені на наявність збігів і запозичень сервісом «Unicheck».



**Проведення конференції та друк видання здійснено за підтримки уряду Угорщини й Інституту національних стратегічних досліджень:**



Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»  
вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: [print@rik.com.ua](mailto:print@rik.com.ua)  
Генеральний директор: Євген Станішевський

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (Т. 1)

© Автори, 2020

© Редакційна колегія, 2020

© Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 2020

FERENC RÁKÓCZI II TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN  
COLLEGE OF HIGHER EDUCATION

**HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES  
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,  
TENDENCIES AND TRENDS**

International Geographical Conference  
Berehove, March 26–27, 2020

**Selected papers**

Volume 1



“RIK-U” LLC  
Uzhhorod  
2020

**УДК (UDC): 911.3(4-11)(4-191.2)**  
**T- 32**

The two-volume publication contains the speeches submitted for the international geographical conference under the title *Human geographical processes in East Central Europe: problems, tendencies and trends* that was to be held in Berehove, at Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education on 26–27 March 2020, but was postponed due to the quarantine preventive measures introduced as a result of coronavirus epidemic.

Prepared at the Publishing Department of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education in cooperation with the Department of Geography and Tourism

Editorial Board: *Sándor Berghauer, Lóránt Dénes Dávid, Myroslav Dnistrians'kiy, Gyula Fodor, Livia Gergely, Sándor Gönczy, Tibor Izsák, Andriy Motsa, István Molnár D., József Molnár, Tibor Nagy, Natália Oláh, Géza Papp, Enikő Sass, Halyna Shchuka, Attila Tóth, Tímea Vince, Olga Virván*

Technical editing: *Sándor Dobos*

Page proof: *Melinda Orbán, Sándor Dobos, Viktória Tótin*

Proof-reading: *Beatrix Pustai-Tárczy, Edina Sin, Oleksandr Kordonec, Tamás Vrabely*

Cover design: *István Molnár D.*

Universal Decimal Classification (UDC): *Apáczai Csere János Library of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

Responsible for publishing: *Ildikó Orosz, Sándor Dobos*

The research papers of the volume were proofread by the Scientific Council of the international geographical conference.

Authors are responsible for the content of the research papers.

The content of the research papers was checked by Unicheck Plagiarism Checker Service and Plugin.



**The conference and the publication of the research papers  
sponsored by the government of Hungary and the Research Institute for National Strategy:**



Publishing and printing: "RIK-U" LLC  
Gagarin Street 36, 88 000 Uzhhorod, Ukraine. E-mail: [print@rik.com.ua](mailto:print@rik.com.ua)  
Responsible manager: Jevgen Stanyisevskiy

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (T. 1)

© Authors, 2020

© Editorial Board, 2020

© Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2020

# TARTALOM / ЗМІСТ / CONTENT

## 1. KÖTET / TOM 1 / VOLUME 1

ELŐSZÓ .....	23
ПЕРЕДМОВА.....	24
PREFACE .....	25
ПЕРЕДМОВА.....	26
ELŐSZÓ .....	27
PREFACE .....	28
<i>Plenáris előadások / Пленарні доповіді / Plenary Presentations .....</i>	<i>29</i>
<b>Маруняк Є. О.:</b> РЕГІОНАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ ТА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА: ПОШУК БАЛАНСУ .....	31
<b>Мезенцев К. – Провотар Н.:</b> НЕОДНОЗНАЧНІ ПРИМІСЬКІ ПРОСТОРИ: РОЗШИРЕННЯ ЧИ ЗВУЖЕННЯ ПОВСЯКДЕННИХ ПРАКТИК? .....	41
<b>Руденко Л. Г. – Дронова О. Л.:</b> ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ І ЗАВДАННЯ ГЕОГРАФІЇ .....	47
<i>Népesség- és társadalomföldrajz / Географія населення та соціальна географія / Population and Social Geography .....</i>	<i>53</i>
<b>Bagdi, Róbert:</b> ETHNIC MINORITIES AND THEIR LANGUAGE IN HUNGARIAN COUNTY SEATS – THE CENSUS OF 2011 .....	55
<b>Berki, Márton – Sivadó, Brigitta:</b> SECULARIZATION OR A RELIGIOUS REVIVAL? – RELIGIOSITY IN DUNAÚJVÁROS AND KAZINCBARCIKA DURING AND AFTER SOCIALISM.....	65
<b>Dancs György:</b> DEMOGRÁFIAI HELYZETKÉP ÉSZAKKELET-MAGYARORSZÁGON AZ 1831-ES KOLERAJÁRVÁNY IDEJÉN.....	73



<i>Дністрянський М. С.:</i> ОСНОВНІ ЕТАПИ ЗАСЕЛЕННЯ ГИРСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ.....	83
<i>Dusek Tamás:</i> AZ OKOSVÁROSOK KOMPLEX MUTATÓSZÁMAINAK TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI.....	91
<i>Egri Zoltán – Uzzoli Annamária:</i> AZ EGÉSZSÉGEGYENLŐTLENSÉGEK NÉHÁNY ÖSSZEFÜGGÉSE A TÁRSADALMI-GAZDASÁGI EGYENLŐTLENSÉGEKKEL MAGYARORSZÁGON.....	99
<i>Fabula, Szabolcs – Ilcsikné Makra, Zsófia – Pál, Viktor – Lados, Gábor – Boros, Lajos:</i> MIGRATION INTENTIONS AND MOTIVES OF HEALTH WORKERS AND MEDICAL STUDENTS – A COUNTRY CASE STUDY FROM HUNGARY .....	107
<i>Гукалова І. В.:</i> ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНИЙ КОНТЕКСТ ОСМИСЛЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ .....	115
<i>Гаврилюк О.:</i> СОЦІАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ У РАДЯНСЬКОМУ РОЗПОДІЛІ ЖИТЛА – ВІД СТАЛІНІЗМУ ДО РОЗВИНЕНОГО СОЦІАЛІЗМУ. РЕЗУЛЬТАТИ ПОЛЬОВОЇ РОБОТИ У МІСТІ ДНІПРО [ЕКС ДНІПРОПЕТРОВСЬК], УКРАЇНА .....	123
<i>Лейберюк О. М.:</i> МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОСТОРОВИХ БАЗ ДАНИХ ДЕМОГРАФІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК НАСЕЛЕННЯ.....	133
<i>Molnár D. István:</i> A KÖZIGAZGATÁSI TÉRFELOSZTÁS VÁLTOZÁSAI KÁRPÁTALJÁN UKRAJNA FÜGGETLENNÉ VÁLÁSÁT KÖVETŐEN.....	139
<i>Molnár József:</i> MÓDSZEREK A NÉPESSÉG ELHELYEZKEDÉSE, ILLETVE A NÉPSŰRŰSÉG TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSÁRA – KÁRPÁTALJA PÉLDÁJÁN.....	147
<i>Obádovics Csilla:</i> NÉPESEDÉSI FOLYAMATOK KÜLÖNBSEGEI A KÁRPÁT-MEDENCE NÉHÁNY ORSZÁGÁBAN .....	157
<i>Patkós Csaba – Tóth Antal:</i> MAGYAR FIATALOK MIGRÁCIÓJA EMPIRIKUS KUTATÁSOK TÜKRÉBEN .....	167

<i>Підгрушній Г. П. – Сікорська Л. Б.:</i> СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ НАСЕЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ .....	177
<i>Поливач К. А.:</i> МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЯВЛЕННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО КАРКАСУ УКРАЇНИ .....	185
<i>Пугач С. О. – Мезенцев К. В.:</i> ПРОСТОРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖ У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	193
<i>Rigóczki Csaba:</i> A VÁROSI OTTHON-ATTITÚD VIZSGÁLATA .....	201
<i>Siskáné Szilasi Beáta – Halász Levente:</i> A KELET- ÉS KÖZÉP-EURÓPAI GAZDASÁGI ALAPÚ KIVÁNDORLÁS MINT ÉLETSTRATÉGIA – A SZUBJEKTÍV JÓL-LÉT SZINTJEI KÜLFÖLDÖN.....	211
<i>Tolnai Gábor:</i> KELET-KÖZÉP-EURÓPAI FŐVÁROSOK VÍZPARTI MEGÚJULÁSA BUDAPEST, BELGRÁD ÉS KIJEV PÉLDÁJÁN .....	221
<i>Tuza Benedek:</i> BELSŐ-ERZSÉBETVÁROS TÁRSADALMI KONFLIKTUSAI .....	231
<i>Veselicz Adél:</i> A LEADER HELYI AKCIÓCSOPORTOK MŰKÖDÉSÉNEK VIZSGÁLATA TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGI INDEXEK SEGÍTSÉGÉVEL.....	241
<i>Вірван О. О.:</i> ГЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ ДЕПУТАТСЬКИХ КОРПУСІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ БЕРЕГІВСЬКОГО РАЙОНУ .....	251
<i>Régiók és határok / Regioni та кордони / Regions and Borders.....</i>	257
<i>Bodó, Pál Bence:</i> EXTERNAL DEBT ACCUMULATION IN KYRGYZSTAN.....	259
<i>Cserniczkó István:</i> HOL A HATÁR, AVAGY MEDDIG TART EGY NYELVTERÜLET? EGY DIALEKTUSKONTINUUM ÖNÁLLÓ NYELVEKRE OSZTÁSÁNAK PROBLÉMÁI.....	269
<i>Elekes Tibor – Szilágyi Ferenc:</i> A HABSBERG BIRODALOM TÉRSZERVEZÉSI KÍSÉRLETEI DÉLKELET-ERDÉLYBEN .....	279

<b>Hajdú Zoltán:</b> TÉRKÖZÖSSÉGI, ÉRDEKKÖZÖSSÉGI, „SORS-KÖZÖSSÉGI” ÁLLAMCSOPORTOK FORMÁLÓDÁSA AZ EURÓPAI UNIÓ KELETI TÉRSÉGÉBEN.....	289
<b>Kozma, Dorottya Edina:</b> COMPOSITE SUSTAINABLE DEVELOPMENT INDICATORS IN CASE OF 28 EUROPEAN UNION MEMBER STATES.....	299
<b>Кравцова І. В.:</b> ГЕОГРАФІЧНИЙ ФЕНОМЕН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ .....	309
<b>Szabó Pál:</b> FOGYASZTÁSFÖLDRAJZI DIMENZIÓK A POSZT-SZOCIALISTA TÉRSÉGBEN .....	317
<b>Склярська О. І.:</b> ЕЛЕКТОРАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ У ПРИКОРДОННИХ ЕТНІЧНО НЕОДНОРІДНИХ РАЙОНАХ УКРАЇНИ.....	327
<i>Nemzeti kisebbségek által lakott térségek társadalmi és gazdasági pozíciói Kelet- és Közép-Európában / Соціальні та економічні позиції регіонів із компактним проживанням національних меншин у Східній та Центральній Європі / Social and Economic Positions of the Regions Inhabited with Ethnic Minorities in Central and Eastern-Europe .....</i>	335
<b>Körmöczi Gábor:</b> A NÉPI KULTÚRA TÁMOGATÁSPOLITIKÁJÁNAK TERÜLETI ASPEKTUSAI MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIÁBAN A CSÓRI SÁNDOR ALAP FINANSZÍROZÁSAINAK TÜKRÉBEN .....	337
<b>Linc Annamária:</b> A MAGYAR–UKRÁN HATÁRON ÁTNYÚLÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI.....	347
<b>Samu István – Kulcsár László:</b> ÖSSZENŐ, AMI ÖSSZETARTOZIK. A TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI KAPCSOLATOK REKONSTRUKCIÓJA KÉT IPOLY MENTI FALUBAN A FOLYÓ SZEMKÖZTI OLDALÁN .....	355
<b>Szalkai Gábor:</b> SZIMBOLIKUS HARCOK A KÁRPÁTOK ÁTJÁRÓIBAN.....	365
<b>Tőzsér Anett:</b> A MAGYAR TURIZMUS KÁRPÁT-MEDENCEI SZINTŰ KITERJESZTÉSÉNEK INDOKOLTSÁGA ÉS LEHETŐSÉGEI.....	373

## 2. KÖTET / TOM 2 / VOLUME 2

<i>Turizmus / Туризм / Tourism</i> .....	407
<b>Алієв В. В.:</b> СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	409
<b>Аріон О. В. – Бричук М. С.:</b> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МИС- ЛИВСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	415
<b>Чернишова Т. М.:</b> SWOT-АНАЛІЗ ТА СТРАТЕГІЧНІ АЛЬ- ТЕРНАТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	425
<b>Elekes Tibor – Kápolnási Zsolt:</b> AZ AGYAGFALVA EMLÉK- HÁZ IDEGENFORGALMI JELENTŐSÉGE, OKTATÁ- SI-NEVELÉSI LEHETŐSÉGEI.....	431
<b>Gyuricza László – Szabó Balázs Attila:</b> A MAGYARORSZÁ- GI SKANZENEK IDEGENFORGALMI SZEMPONTÚ VIZSGÁLATA.....	437
<b>Kalmárné Rimóczi Csilla – Bakos Róbertné:</b> AZ ONLINE KOM- MUNIKÁCIÓ JELENTŐSÉGE AZ UTAZÁSI DÖNTÉ- SEKBEN.....	447
<b>Калмикова І. С. – Меліх О. О. – Меліх Т. Г.:</b> СОЦІАЛЬНО- ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ТА ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ.....	457
<b>Kampó Ildikó:</b> AZ EU-S TURISZTIKAI FEJLESZTÉ- SI PROGRAMOK MEGJELENÉSE KÁRPÁTALJA HEGYVIDÉKI TERÜLETEIN.....	465
<b>Kátay Ákos:</b> A GLOBÁLIS SZÁLLODAVÁLLALATOK TER- JESZKEDÉSI AKTIVITÁSA ÉSZTORSZÁG, LETT- ORSZÁG, LITVÁNIA, BELARUSZ, UKRAJNA ÉS MOLDOVA FŐVÁROSAIBAN.....	475
<b>Kóródi, Márta – Mondok, Anita – Szabó, Attila:</b> THE AWARE- NESS AND ACCEPTANCE OF THE TOURISM BRAND “HEART OF THE HUNGARIAN GREAT PLAIN” AND ITS ATTRACTIONS.....	485
<b>Lontai-Szilágyi Zsuzsanna – Oláh Natália – Tóth Nikoletta Marian- na – Gönczy Sándor:</b> KERESLETELEMZÉS A MAGYAR- ORSZÁGRÓL A KÁRPÁTALJAI BEREGVIDÉKRE ÉRKEZŐ TURISTÁK KÖRÉBEN.....	495

<i>Máltesics Péter – Varjas János: AZ INTERAKTÍV TANULÁS ÖSVÉNYEIN. HAZAI ÉS NEMZETKÖZI GEOPARKOK OKTATÁSI MEGOLDÁSAI.....</i>	505
<i>Машіка Г. В.: АТРАКЦІЯ ЯК ДОМІНУЮЧА СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ .....</i>	515
<i>Mátyás Szabolcs – Tokodi Panna: A TURIZMUSBIZTONSÁG EGYES ÖSSZETEVŐINEK VIZSGÁLATA A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN .....</i>	523
<i>Меліх О. О. – Калмикова І. С. – Меліх Т. Г.: НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРЕЗ СФЕРУ ТУРИЗМУ .....</i>	533
<i>Mondok, Anita – Szüle, Picabo Heder: ADULTS-ONLY HOTEL – A POTENTIAL SPECIALIZATION FOR SUCCESS? .....</i>	539
<i>Осінчук А. С.: ПРАВОВИЙ ДИСКУРС ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ .....</i>	549
<i>Пацюк В. С. – Герасімова С. В.: РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВИХ ОБ'ЄКТІВ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ.....</i>	557
<i>Papp Géza: A KÉZMŰVES TERMÉKEK IRÁNTI KERESLET KÁRPÁTALJA FESZTIVÁLJAIN .....</i>	565
<i>Sass Enikő – Berghauer Sándor: HELYZETKÉPAZ EGÁNEDE KÁRPÁTALJAI GAZDASÁGFEJLESZTÉSI PROGRAM TURIZMUSRA GYAKOROLT HATÁSAIRÓL .....</i>	575
<i>Sütő László – Baranyi Kinga – Baráz Csaba – Holló Sándor – Homoki Erika – Cs. Nagy Ádám – Gasztonyi Éva: A BÜKK-VIDÉK GEOPARK FÖLDTUDOMÁNYI ÉRTÉKEINEK ÉRTÉKELÉSE .....</i>	585
<i>Ситник О. І. – Хлевнюк О. Я. – Працьовитий М. М.: НЕПЕВНЕ МАЙБУТНЄ ЧИ ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ГАЙВОРОНСЬКОЇ ВУЗЬКОКОЛІЙКИ .....</i>	595
<i>Смирнов І. Г.: ВОЄННИЙ ТУРИЗМ: ГЕТЬМАН П. КОНАШЕВИЧ-САГАЙДАЧНИЙ ЯК ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЛОГІСТ.....</i>	605
<i>Tarpai József: A KÁRPÁTALJAI MAGYAR KÖZÖSSÉG MEGMARADÁSÁT SZOLGÁLÓ KULTURÁLIS ÉS TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEK AKTUÁLIS PÉLDÁI .....</i>	613

<b>Уварова Г. Ш.:</b> ФЕСТИВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ГЕОГРАФІЯ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ .....	621
<b>Щука Г. П. – Сокол Т. Г.:</b> МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ТУРИЗМІ: ПОТРЕБИ ТА МОЖЛИВОСТІ .....	629
<i>Környezeti problémák / Проблеми довкілля / Environmental problems.....</i>	635
<b>Apró Anna:</b> SZEMPONTOK A FÉNYSZENNYEZÉS OKTA- TÁSÁHOZ A TANTERVI SZABÁLYOZÁS VONAT- KOZÁSÁBAN .....	637
<b>Csoma Zoltán – Háger Krisztián – Csoma Zsuzsanna:</b> A VÉRKE CSATORNA ÜLEDÉKÉNEK NEHÉZFÉM-SZENNYE- ZETTSÉGE .....	643
<b>Dobó Marianna:</b> A VÁLTOZÁSKEZELÉSI MÓDSZERTAN ALKALMAZÁSÁNAK PROBLEMATIKÁJA A VÉ- DELMI IGAZGATÁS TÉRSÉGI TERVEZÉSÉBEN .....	651
<b>Hafenschner, Viktória Priscilla – Jankó, Ferenc:</b> ENVIRON- MENTAL CONTROVERSY ON THE GABCIKOVO- NAGYMAROS WATER DAM, THE DANUBE RIVER. THE ASPECTS OF HUNGARIAN SCIENCE .....	659
<b>Hardi Tamás – Hegyiné Bolla Katalin:</b> A SZUBURBANIZÁ- CIÓ KÖRNYEZETÁTALAKÍTÓ SZEREPE A GYŐRI AGGLOMERÁCIÓBAN .....	667
<b>Гінзула М. Я. – Смілик О. В. – Тесьолкіна Т. С.:</b> АНАЛІТИ- КА СТРАТЕГІЧНИХ ДОКУМЕНТІВ МЕНЕДЖМЕН- ТУ ВОДНОГО СЕКТОРУ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	675
<b>Ігнатишин В. В. – Іжак Т. Й. – Ігнатишин М. Б.:</b> МОНІТО- РИНГ ГЕОДИНАМІЧНОГО СТАНУ ЗАКАРПАТСЬ- КОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОГІНУ .....	683
<b>Ігнатишин В. В. – Вербицький С. Т. – Ігнатишин А. В.:</b> ГЕО- ФІЗИЧНІ ПОЛЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ЕКОЛОГІЧНО НЕ- БЕЗПЕЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА ЗАКАРПАТТІ.....	691
<b>Kajati, György – Németh, Mercédesz:</b> THE ROLE OF LOCAL PRODUCTS IN EDUCATION AND THE ERASMUS+ PROGRAM .....	699

<b><i>Kályko A. – Bászjuk T. – Cselle D. – Napcsák I.:</i></b> A POLISSZJAI-ALFÖLD FOLYÓINAK JELENLEGI ÁLLAPOTA ÉS KÖRNYEZETI PROBLÉMÁJA.....	707
<b><i>Лісовський С. А.:</i></b> РОЛЬ ГЕОГРАФІЇ У ВПРОВАДЖЕННІ ПРОЦЕДУРИ СЕО ПРИ РОЗРОБЦІ ПЛАНІВ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	713
<b><i>Solymos Karolina – Csoma Zoltán:</i></b> AKÁRPÁTALJAI-ALFÖLD TALAJAI FELVEHETŐ MIKROELEM-TARTALMÁNAK ÉS -ELLÁTOTTSÁGÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA ELTÉRŐ HATÁSMECHANIZMUSÚ KIVONÓSZEREKBEN.....	723
<b><i>Vince Tímea – Csoma Zoltán – Molnár D. István – Gönczy Sándor:</i></b> A FELSZÍNI VIZEK NEHÉZFÉM-TARTALMÁNAK VIZSGÁLATA A NAGYMUZSALYI ARANYBÁNYA MEDDŐINEK KÖRNYEZETÉBEN .....	731

# BELSŐ-ERZSÉBETVÁROS TÁRSADALMI KONFLIKTUSAI

*Tuza Benedek*

*Eötvös Loránd Tudományegyetem  
tuza.benedek.5@gmail.com*

## **Abstract**

### THE SOCIAL CONFLICTS OF BELSŐ-ERZSÉBETVÁROS

*Tuza, Benedek*

*Nowadays, the famous ruin bars in the heart of Budapest are contributing a lot to the tourism of the capital city, but also carry many problems for the locals. The noise load, the crowded streets, the increased crime rate and mostly the deteriorating public purity and security are the worst things in Belső-Erzsébetváros, the so called 'party quarter' of Budapest. Despite these facts, examples from other capital cities show us that these things can be handled very well and there are many ways to decrease or even eliminate the bad effects occurring in the examined area. The goal of my research is to map all of the different interests and stakeholders, because firstly we have to understand the source of the problem to solve it the proper way*

**Keywords:** *Budapest, party quarter, ruin bars, tourism, night mayor*

## **Bevezetés**

Budapestet, a Kárpát-medence legjelentősebb városát régóta európai jelentőségű turisztikai célpontként tartják számon. Történelmi örökségei, a nyugati (főképp brit, amerikai és francia) turisták számára kedvező ár-színvonala, remek kirándulólhelyei, népszerű fürdői, a belváros esztétikus városképe mind erre predesztinálják. A legutóbbi évtizedben azonban a pesti oldal belső kerületei (több európai városhoz hasonlóan) szembesültek a *túlturistasodás* jelenségével, és ez leginkább Belső-Erzsébetvárost érintette. Közismert nevén a budapesti *bulinegyed* európai hírű éjszakai élettel büszkélkedhet, amely az előzőekben felsorolt vonzó tényezők mellett a romkocsmák megjelenésének és gyors elterjedésének köszönhető. A romkocsmák világszinten is egyedülálló formái a vendéglátásnak, s bár több városban kísérleteztek hasonló környezet kialakításával, az ilyen helyek csak Budapesten működnek sikeresen – ennek miertjét nem tudjuk. Az elmúlt évtizedben hatalmasra növekedett szórakoztatóipari kapacitásnak azonban a negatív oldalai is megjelentek: a kora estétől kora reggelig tartó zajterhelés, a hatalmas mennyiségű hulladék a közterületeken, a 6–7 ezer lakosra egy hétvégén rázúduló 200 ezer ember mind-mind olyan körülmények, amelyek ellehetetlenítik a nyugodt életet a kerület ezen részében. A helyiek szinte tehetetlenek, bár a kerületben élénk a civil jelenlét a bulinegyed mellett és ellen is. Alig egy évtized leforgása alatt a szokványos belvárosi lakóhelytől az európai buliturizmus megkerülhetetlen helyszíné-



vé vált Belső-Erzsébetváros, amely egyfelől pozitív, hiszen emeli Budapest színvonalát, és rengeteg bevételt jelent a fővárosnak – mégis elfogadhatatlan, hogy a helyiek jogait figyelmen kívül hagyva az éjszakai élet korlátozás nélkül növekedhessen.

Kutatásom célja az volt, hogy bemutassam a helyi lakosok és a negyedbe rendszeresen szórakozni járók véleményét a bulinegyedről és a körülményekről. Ehhez kérdőíves felmérést alkalmaztam. Élő, terepi lekérdezésre 2019. augusztus 15. és 2019. október 18. között került sor, ez időszak alatt internetes formában is terjesztettem a kérdőívet. Célom volt, hogy helyzetképet adjak a negyed jelenlegi állapotáról, azonban a terjedelmi korlátok miatt ehhez csupán röviden ismertetem a szereplőket, az érdekeket; kitekintek külföldi megoldási mintákra, megemlítem a kérdőívekben javasolt hasznos ötleteket is, és a kutatás végeredményét, összegzését közlöm.

### **A romkocsmák megjelenése és elterjedése Belső-Erzsébetvárosban**

A belvárosi kulturális kezdeményezések történetét az ezredfordulóra datáljuk: 2001-ben nyílt meg a *Szimpla Café*, melynek 2002-ben nyitott kültéri része rakta le az alapkövét a romkocsmajelenségnek. A *Szimpla Kert* egy elhagyatott, romos bérház udvarán nyílt meg: ez volt az első, klasszikus értelemben vett romkocsmajelenség a fővárosban. 2003-ban nyitott a *Gozsdu* és a *Szóda Udvar*, hasonló emeletes házak udvaraiban. Az ez idő tájt nyíló kocsmák egytől egyig bontásra ítélt önkormányzati épületekben üzemeltek, rövid távú szerződésekkel, gyakran alacsony, jelképes összegű bérleti díjért. 2004-ben számos további helytel bővült a belváros: megnyílt a Mumus, a Tetthely, a Kuplung és a West Balkán, de már nem mindegyik a VII. kerületben. A terület a város „kreatív csomópontjává” vált, ahol a romkocsmák mellett számos étterem, bár, design üzlet, galéria, színház és kiállítóterem kapott helyet (Smith et al. 2017).

A romkocsmák második hullámát 2005-től számítjuk: az önkormányzatok megelégtették az alacsony bérleti díjakkal üzemelő és emiatt egyre szaporodó helyeket; kilakoltatták és elkezdték lebontani a Szimpla Kazinczy utcai és a Szóda Holló utcai épületét, vagy felmondták/nem kötötték újra a bérleti szerződéseket. Később az épületeket a korábbihoz képest sokkal magasabb díjért lehetett bérelni, így a romkocsmák addigi bérleti részből adódó előnye elveszett (Kupó 2016). A meglévő vendéglátóhelyek ekkor tudatosan próbálták magukat kulturális tevékenységet végző jelenségekként pozicionálni: a Szimpla és a Kuplung kiállítások és koncertek szervezésével, előbbi egy art mozi működtetésével próbálta megakadá-

lyozni a bezárást (Lugosi et al. 2010). Egyetlen túlélő maradt: a Szimp-la Kert, amelynek profilbővítése a fennmaradáshoz szükséges racionális döntés volt. Jövője azonban bizonytalan maradt, a hatóságok bezárással fenyegettek (Munkácsy 2005). Ezután újabb hullám következett, és az új helyeknél a hangsúly inkább a művészetben volt, így az önkormányzat is jobban preferálta működésüket (Csizmady–Olt 2014).

A harmadik hullámot a kereskedelmi törvény 2010-es módosítása hozta: a korábbi előzetes engedélyeztetés helyett utólagos vizsgálatokkal szabályozták a vendéglátóhelyek nyitását. Sok vállalkozás profilváltáson ment keresztül: pékség, fodrász, kárpitos vált kocsmává (Csizmady–Olt 2014). Ezen helyek státusza nagyon diverz volt: a drágább, tehetősebb vendégeket vonzó helyektől az olcsó alkoholon kívül mást nem kínáló kiskocsmákig mindenféle hely nyílt. Ezzel együtt a kulturális szlát már a legtöbben elhagyták, mindenki a beindult szórakozónegyed-jelleg miatt költözött ide. Harmadik generációként foghatók fel azok a szórakozóhelyek (például Doboz), melyek a „romkocsmás romantikát” magasabb szintre emelték – például az enteriört már nem használt bútorok adják, meghatározó a belső-építészeti dizájn. (Csizmady–Olt 2014).

### A bulinegyed szereplői

Két jelentős civil szervezet működik a kerületben: az *Élhető Erzsébetváros Egyesület* (továbbiakban: ÉE) tömöríti a lakosok egy részét, a *Night Embassy of Budapest* (továbbiakban: NEO) pedig a vendéglátókat igyekszik összefogni. Az ÉE szóvivője, *Garai Dóra*, a NEO egyik vezetője, *Német G. Dániel* és *Olt Gergely* városszociológus is készséggel adott interjút.

Ahhoz, hogy a civilek közelebb kerüljenek a megoldáshoz, mindenképpen kompromisszum és közeledés szükséges, aminek készsége az ÉE részéről talán kevésbé érezhető, de persze a másik oldalon is hallhatóak radikális vélemények. Sajnos számtalan olyan kisebb hely van, amely nem kíván együttműködni a NEO kezdeményezésével. Ezek jellemzően a kisebb, olcsó alkoholt kínáló helyek – ezért is szeretné disztingválni a helyeket, és az alacsony presztízsű, kulturális pluszt nem nyújtó „itatókat” bezáratni a NEO. A két szervezet célja itt találkozik, hiszen mindkettő tiszta, csendes kerületet, kulturált turizmust és biztonságos éjszakai életet szeretne. Német G. Dániel szerint a jelenlegi problémákért nagyrészt a fővárosi szintű tervezés teljes hiánya okolható.<sup>1</sup> Hiszen ahogy a turisztikai vonzerő eléri a

<sup>1</sup> A december 18-án készített interjú során hangzott el.

nemzetközi élmezőnyt (ahová mára Budapest belvárosa is felzárkózott), a tervezés hiánya olyan feszültségekhez vezethet, amelyek idén nyáron Erzsébetvárosban is a felszínre kerültek. A pesti belső kerületek a megnövekedett látogatószámra nem *proaktív* terveket dolgoztak ki, hanem *reaktívan* gondolkodva zárórakat vezettek be, és egyedül Belső-Erzsébetváros maradt az utolsó szabad négyzetkilométer, ahol éjfél után is lehet szórakozni. Az utólagos szabályozás eddig sehol sem vált be, és drasztikusan leépíti a városok éjszakai életét, így a kérdésben inkább a fokozatosság elvét érdemes követni.<sup>2</sup>

### Helyzetértékelés és lehetséges megoldások

Olt Gergely szerint a szabályozás elkésett, ma már ezt nem lehet rendeletekkel korlátozni. Mindazonáltal, ha abban gondolkodunk, mint az ÉE, akkor az már komoly beleszólás volna az ország kereskedelmébe és piaci viszonyaiba. A két kulcsdokumentum a 2009-es kereskedelmi törvény és a 2013-as önkormányzati rendelet volt, amely utólagos szabályozáshoz kötötte a vendéglátóhelyek nyitását. Egy 2009-es ombudsmani állásfoglalás szerint ez a törvény a vállalkozók érdekeit jobban szem előtt tartja, mint a lakosokét, és a 2013-as törvénymódosítás erre csak ráerősített. Olt Gergely és Német G. Dániel azzal kapcsolatban egy véleményen vannak, hogy a bulinegyed semmilyen módon nem volt tervezve, abszolút spontán folyamatok vezérelték. Garai Dóra hangsúlyozza, hogy a szükséges vizsgálatok után a szabályosan működő helyek, akik képesek az együttműködésre, megkapnák az engedélyt az éjfél utáni nyitva tartásra az ő terveik szerint, de ez legalább biztosítana nekik pár nyugodt éjszakát, utána pedig el lehetne kezdeni a közös munkát a kerületért és a kulturális szórakozási arculat kialakításáért.<sup>3</sup> *„Ha nem kapcsolod fel a világitást és kényszerítesz arra mindenkit, hogy hagyják el a klubokat egy meghatározott időpontban, akkor a szórakozó tömegek nem egyszerre kerülnek utcára: van, aki éjjel háromkor indul haza, és van, aki csak reggel hatkor fog, ezzel az éjszaka természetesebben ér véget. Ez megfelelőbb a környezetnek a zajterhelés szempontjából, a kluboknak pedig az üzlet szempontjából. Hosszú távú célunk, hogy Budapest egy fenntarthatóan működő, 24 órás város legyen. Ez le van bontva több célkitűzésre, amelyek a következők: éjszakai gazdaság,*

<sup>2</sup> <http://nightmayorbud.hu/2018/04/01/lehet-e-mindenkinek-jo-az-erzsebetvarosi-soho-budapest-ejszakainak-jovoje-mulik-azon-hogy-tanulunk-e-mas-vilagvarosoktol/> (Letöltés: 2018. 11. 19.)

<sup>3</sup> Az október 24-én készített interjú során hangzott el.

*éjszakai kultúra, prevenció, edukáció és nevelés, illetve infrastrukturális követelmények.*” – vélekedik Német G. Dániel a záróra kérdéséről.<sup>4</sup>

Megoldásokban és a jelenség kezelésében leginkább Amszterdam és Berlin városa jár élen, nem véletlenül kívánt az első időkben a magyar szervezet is az amszterdami mintára építeni. A holland fővárosban nagyon jól működik az éjszakai polgármester intézménye: folyamatosan kapcsolatban áll a hatóságokkal, és bejárása van a képviselőtestületi ülésekre, egyfajta mediátorként tevékenykedik a gazdasági és civil szervezetek, valamint az önkormányzat között. *Mirik Milan* után (2014–2018) *Shamiro van der Geld* tölti be ezt a posztot jelenleg (2018–2022), akinek a csapata az alábbi követelmények, ismérvek szerint irányítja és szabályozza az éjszakát:

- kulturális sokszínűség, társadalmi és etnikai elfogadás és befogadás
- kikapcsolódás: ezzel különül el a nappal funkciójától és értékétől
- a város éjszakai életének összehangolása a városvezetés érdekeivel
- bátorság az innovációra a kudartól való félelem nélkül
- a problémák nevének nevezése és kísérletek a megoldásra
- együttműködés az éjszaka képviselői és a városvezetés közt
- stratégia kidolgozása, mely meghatározza a városvezetés politikáját
- a minőség és a kulturális érték vezérelte helyek preferálása
- a top-down és bottom-up kapcsolatok fenntartása

Az éjszaka egy egyén szempontjából legfőképpen „arra való”, hogy kimozduljon, kibeszélje a napok, hetek történéseit egy társaságban, levelezze a feszültségeit, és egy kis időre kiszakadjon az unalmas hétköznapiokból. Azonban egy nagyobb léptéken vizsgálva a dolgot: mit jelenthet az éjszaka egy közösségnek? Ahol nagy számú ember ugyanolyan céllal, koncentráltan veszi igénybe az éjszaka adta lehetőségeket, ott törvényszerű, hogy az egyének nemcsak saját maguknak profitálnak belőle, de a város társadalmá is, ha az egyének egyfajta „kölcsonhatásba lépnek” egymással: ezt definiáljuk *kulturális tőkeként*. Ebből a szempontból vizsgálva egy 21. századi nagyvárosnak elengedhetetlen működtetni egy olyan szórakoztató központot, ahol ezek a kölcsönhatások megvalósulhatnak. *Mirik Milan* a következőképpen fogalmaz: „*Az éjszaka értéket és humántőkét teremt. Rengeteg tehetséges ember megfordul az éjszakában, gondolhatunk csak a '80-as évekbeli New York klubéletére. Rengeteg filmrendező, divattervező, fotográfus és kreatív szakember emelkedett ki ebből a közegből.*”<sup>5</sup>

<sup>4</sup> A december 18-án készített interjú során hangzott el.

<sup>5</sup> <https://www.curbed.com/2016/9/6/12814920/club-nightlife-dance-music-night-mayor-club-commission> (Letöltés: 2018. 11. 19.)

Természetesen ez egy utópisztikus kép – ha az éjszaka csupán erről szólna, nem merülnének fel az aktuális problémák. Nem szabad tehát elfelejteni a negatív vonzatait, melyeket ellenőrzött mederbe kell terelni – ezért kell a nevéen nevezni a problémákat, nem a szőnyeg alá söpörni és nem tagadni, és ezért kell kompromisszumokra törekedni a helyiek, a civil szervezetek és a vendéglátósok közt.

Áttérve a német fővárosra: Berlin népszerűségében meghatározó szerepet játszott a város éjszakai élete, és már a kétezres évek eleje óta keresik a megoldásokat. A 2001 óta működő *Club Commission* mára már közel 200 kocsmát, klubot, diszkót tömörít. A csoport úgy hirdeti magát, mint Berlin legfőbb kulturális értékének, elektronikus zenei szcénájának, éjszakai gazdaságának koordináló szervezete. Munkájuk révén megalapozták a klubkultúra megőrzését és fejlesztését, kapcsolatot tartanak a tartalomszolgáltatókkal, a hatóságokkal és a sajtóval, emellett várostervezési és gazdasági konferenciákon képviselik ezt a szektort.<sup>6</sup> Ennek a szervezetnek a vezetője *Lutz Leischenring*. „*Ez nemcsak arról szól, hogy pár fiatal drogozik és szemetel*” – mondja Leischenring. „*Az éjszakai élet befolyásolja a város kultúráját. 2001-ben hoztuk létre a csoportot, mikor még sokan úgy gondolták, az éjszaka csak ivásról és sztriptízbarókról szól. Ma ez Berlin egyik fő vonzereje, amely a külföldieket és a helyi kreatív osztályt egyaránt csábítja.*” A csoport az edukációra, a kommunikációra és a tudatosságra összpontosít, hiteles és független hangot kínálva, együttműködve a város tisztségviselőivel. Ahogy már korábban is említettem, a nyugat-európai és tengerentúli városokban gyakran használják a *kulturális tőke* fogalmát. Hogy ezt pontosabban meg lehessen határozni és lehessen mérni, Leischenring ötlete a kulturális tőke meghatározására a *kreatív lábnyom*. Az ökológiai lábnyomhoz hasonlóan ez a koncepció azt mérné, hogy az egyes klubok mennyit tesznek hozzá a városok kreatív tőkéjéhez. Fontos, hogy a helyeket ne csak az alapján osztályozzák, hogy hány férőhely van, és mennyi adót fizetnek. A kreatív helyek valóban mágnesként vonzzák a turistákat: London és Párizs mögött Berlin a harmadik legnépszerűbb város Európában a maga évi 30 millió eltöltött vendégéjszakájával. „*A pezsgő éjszakai élet egy létfontosságú elem, amely egy nagyvárost igazán nagy várossá tud emelni. Nemcsak arról van szó, hogy az emberek szórakoznak: az éjszakában kapcsolatok születnek, új*

<sup>6</sup> [http://www.clubcommission.de/dokumente/about\\_us.html](http://www.clubcommission.de/dokumente/about_us.html) (Letöltés: 2018. 12. 28.)

*zenei, design irányzatok születhetnek, ezzel gazdagítva a város életét és kultúráját*” – mondja Mirik Milan.<sup>7</sup> Készítettek egy probléma-bejelentő felületet (ahogyan a NEO is tette), amelyen keresztül a lakók egy gombnyomással küldhetnek panaszt a biztonsági szolgálatnak a rendőrség bevonása nélkül – ez ott egy olajozottan működő megoldás.

A Belső-Erzsébetvárosban zajló folyamatok egyre gyakrabban kerülnek be a médiába. Számos riport készült már „az utca emberével”, hogy ők hogyan látják, milyen intézkedéseket képzelnek el a problémára. Köztük nyilván kevesen tudnak valóban működő megoldásokat javasolni – de ez a jogi szabályozások át nem látásával magyarázható –, vannak azonban jó ötletek is. Mindkét oldalról gyakori észrevétel volt, hogy a takarítást a hajnali órákra lehetne tenni, hogy reggelre a hátrahagyott szemét már el legyen takarítva. A lakosok javasolták, hogy a lakástulajdonosoknál határozzák meg az egy szálláshelyre maximum befogadható vendégeket, illetve fokozottan ellenőrizzék a hostelek és Airbnb-szállások működését. Szintén a helyiek részéről említették többen, hogy az éjszakai polgármesternek nagyobb hatáskört kellene adni (innen látszik, hogy a NEO a lakosok részéről is élvez valamennyi támogatást!). Gyakori felvetés volt a helyek számának csökkentése (ez is egybevág a NEO elképzeléseivel), nyilvános illemhelyek létesítése és több szemetes kihelyezése (ez már részben meg is valósult). Mindkét oldalon felmerült, hogy zsilipes bejáratokat kellene alkalmazni, hogy az ajtók nyitása közben se szűrődjön ki a zaj, hogy erélyesebb rendőri fellépés kell, és a bírságok egy fejlesztési alapba kerülhetnének, ahonnan lehet finanszírozni az infrastrukturális fejlesztéseket. Jó ötletnek tartom ezenkívül, hogy további utcákat kellene sétálóutcává tenni (mint a Király utca), így korlátozni a forgalmat. Többen indítványozták, hogy csökkentés a sebességkorlátot, erősítsék meg, illetve világítsák ki a bicikliutakat, valamint a gyalogátkelőhelyeket.

*Véleményem szerint a bulinegyednek teljes körű arculatot, imázst kell kialakítani.* A korszerű látogatómenedzsment a város presztízsét emelné, és végre talán nem az olcsó alkohol vonzaná a tömegeket, hanem a minőségi turizmus. Olyan jelzéseket, figyelmeztető táblákat kellene kihelyezni az utcákon, amelyek már a területre belépés pillanatában felhívnák a figyelmet, hogy ez egy speciális környék, amelyre speciális szabályok vonatkoznak – ennek központjában pedig a kiemelten fontos utcai etikett áll. Ami a civil

<sup>7</sup> <https://www.citylab.com/solutions/2017/09/america-discovers-the-night-mayor/539505/> (Letöltés: 2018. 11. 19.)



szervezetek álláspontját illeti, az ÉE negatív hangot üt meg az ügyben, és visszafelé indulna azon az úton, amin 2013 óta elindult a terület. A NEO ezzel szemben a külföldön bevált megoldások vizsgálatával és szemléltetésével a jövőbe tekint, és pozitívan vélekedik: mivel napjainkban már több ország nagyvárosaiban zászlóshajóvá vált az éjszakai gazdaság és kultúra, a magyar fővárost is ebbe az irányba vinné el. Ez teljes szembenállásnak tűnhet, de azért vágtam bele a kutatásba, hogy felfedjem, ez nem így van. A bulinegyedre szükség van, de jelenlegi formájában tarthatatlan.

### Konklúzió

A bulinegyed kérdése soktényezős probléma, amelyet képtelenség egy legyintéssel elintézni. Már csak azért sem, mert sorsa meghatározó lehet Budapest városfejlődésében. Ha megfelelő eszközökkel kezeljük a helyzetet, a magyar főváros éjszakai életéből profitálhat nemcsak a gazdaság és a turizmus, de a kultúra és a város presztízse, megítélése is. A legfontosabb tézis, hogy össze kell hangolni a lakói és vállalkozói érdekeket, illetve felhívni a figyelmet arra, hogy számos ponton egyezzenek; csupán más irányból közelítik őket. Alapvető kommunikációra és kompromisszumokra van szükség. A problémákat nevükön kell nevezni, nem a szőnyeg alá söpörni őket. Mindkét oldalon vannak radikális vélemények és kompromisszumképes hangok – és figyelembe kell venni, hogy a szélsőséges nézetek mindig hangosabbak. A két legfontosabb probléma a köztisztaság és a közbiztonság; a legtöbb baj a csoportosan vonuló tömegekkel és az alacsony presztízssű itatóhelyekkel van. Úgy gondolom, ez a két dolog nagyban összefügg, hiszen a kocsmatúrák leginkább ezeket a helyeket keresik fel, így az ezekkel szembeni fellépés két legyet üthetne egy csapásra. A magas presztízssű, nagy befogadóképességű helyek akarnak és tudnak is időt fordítani, forrásokat elkülöníteni arra, hogy a bulinegyedet jobb helyé tegyék, azonban árszínvonaluk leginkább a külföldi turistákra van berendezkedve, nem a magyar fiatalokra. Az ÉE konzervatívan, a NEO Budapest engedékenyebben közelíti meg a problémát. Lévén, hogy igen komplex jelenségről van szó, talán egyszerű megoldás nem is létezik, amennyiben az a cél, hogy a lehető legkevesebb veszteséggel oldjuk meg a problémát. A bulinegyed teljes bezárásával pedig kétségkívül elveszítenénk Budapest egyik vonzó tényezőjét.

### Irodalom

- Csanádi, G. – Csizmady, A. – Olt, G. 2010: Recent Trends In Urban Renewal in Budapest. Urbani izziv, Vol. 21 No.1
- Csizmady A. – Olt G. 2014: Kreatív milió egy átalakuló negyedben: a romkocsmák belső-erzsébetvárosi világa. Kultúra és Közösség V. évf. 2014/II. pp. 27–42.
- Florida, R. 2005: Cities and The Creative Class. Routledge. New York–London (pp. 1–26, 30–36, 38–48, p. 56, p. 82)
- Kupó A. 2017: A budapesti romkocsmák vizsgálata és vendégkörük bemutatása. Diplomamunka. \_Geográfus MSc, Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Tanszék, Budapest
- Lugosi, P. – Bell, D. – Lugosi, K. 2010: Hospitality, Culture and Regeneration: Urban Decay, Entrepreneurship and the 'Ruin' Bars of Budapest. Urban Studies, 47 (14), pp. 3079–3101.
- Munkácsy M. 2005: Érdekvédelem a romkocsmákért, Magyar Hírlap, 2005. május 12.
- Smith, M. K. – Egedy, T. – Csizmady, A. – Jancsik, A. – Olt, G. – Michalkó, G. 2017: Non-planning and Tourism Consumption in Budapest's Inner City. Tourism Geographies 02, Nov.

#### Internetes hivatkozások

- <http://nightmayorbud.hu/2018/04/01/lehet-e-mindenkinek-jo-az-erzsebetvarosi-soho-budapest-ejszakainak-jovoje-mulik-azon-hogy-tanulunk-e-mas-vilagvarosoktol/>
- <https://www.curbed.com/2016/9/6/12814920/club-nightlife-dance-music-night-mayor-club-commission>
- [http://www.clubcommission.de/dokumente/about\\_us.html](http://www.clubcommission.de/dokumente/about_us.html)
- <https://www.citylab.com/solutions/2017/09/america-discovers-the-night-mayor/539505/>



**Т– 32 Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями.** Збірник наукових робіт Міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», Берегове, 26–27 березня 2020 року. Том 1 / Редакційна колегія: Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянский, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2020. – 384 с. (угорською, українською та англійською мовою)

**ISBN 978-617-7868-12-4**

**ISBN 978-617-7868-13-1 (Т. 1)**

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

**УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)**

*Наукове видання*

**СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ  
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,  
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ**

Міжнародна наукова географічна конференція  
Берегове, 26–27 березня 2020 року

**Збірник наукових робіт**

**Том 1**

**2020 р.**

**Редакційна колегія:**

*Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський,  
Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца,  
Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп,  
Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

**Технічне редагування:**

*Олександр Добош*

**Верстка:**

*Вікторія Товтін, Мелінда Орбан, Олександр Добош*

**Коректура:**

*Беатрікс Пустой-Тарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врabelь*

**Обкладинка:**

*Стефан Молнар Д.*

**Відповідальні за випуск:**

*Льдіко Орос, Олександр Добош*

**Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»**

вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: [print@rik.com.ua](mailto:print@rik.com.ua)

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного  
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції  
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Підписано до друку 28.07.2020. Шрифт «Times New Roman».  
Папір офсетний, щільністю 80 г/м<sup>2</sup>. Ум. друк. арк. 31,0. Формат 70x100/16.  
Замовл. №1861/1. Тираж 300.